Кузніченко О.М.,
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-
правових дисциплін ХЕПУ

Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на об'єктах господарської діяльності

Відповідно до Закону України "Про цивільну оборону", Закону України "Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру", постанови Кабінету Міністрів України від 3 липня 1998 року 3Ч2 1198 "Про єдину систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру", наказу Комітету по нагляду за охороною праці (держнаглядохоронпраці) від 17 липня 1999р. № 112 "Про затвердження положення щодо розробки планів ліквідації аварійних ситуацій і аварій" і з метою попередження і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру, на об’єктах господарсько діяльності повинні бути розроблені відповідні плани з ліквідації аварійних ситуацій, що суттєво вплине на стійкість їх функціонування в надзвичайних ситуаціях. Розроблення заходів, що перешкоджають виникненню виробничої аварії і спрямованих на ефективне усунення її наслідків, якщо вона відбулася, було актуальною технічною та організаційною проблемою з того часу як виникло промислове виробництво. Першій частині цієї проблеми, тобто прогнозуванню і запобіганню аваріям, розробленню безпечних технологій виробництва присвячена широка література, тоді як другій частині – створенню ефективних систем ліквідації наслідків аварій для існуючих і заново спроектованих виробництв – уваги приділялося набагато менше як в теорії, так і на практиці. У нашій країні вживаються та розробляються необхідні і ефективні засоби, що забезпечують максимально можливий ступінь пожежота вибухобезпечності об’єктів господарської діяльності, проте трапляються вибухи та пожежі, які нерідко закінчуються людськими жертвами та великими матеріальними збитками. Аварія, яку не вдалося своєчасно локалізувати, може призвести до руйнування самого виробництва і нанесення великих втрат довкіллю. На території підприємства може відбутися повне або часткове руйнування

виробничих будівель та споруд, комунікацій, транспортних мереж і трубопроводів, яке утруднює проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Для ефективної боротьби з аварією, яка відбулася необхідно мати спеціально підготовлені підрозділи (формування) із спеціалістів цих підприємств. Ці підрозділи повинні очолювати спеціалісти з управлінського персоналу підприємства, які пройшли відповідну підготовку з цивільної оборони.

Рятувальні та інші невідкладні роботи (РІНР) повинні проводитися в два етапи. Спочатку необхідно врятувати людей, які зазнали ушкоджень та потребують медичної допомоги, ці заходи включають в себе:

– доставляння рятувальних підрозділів з необхідними матеріалами та техніки до зруйнованих будівель та споруд;

– рятування та евакуація людей з місця аварії, надання м медичної допомоги;

– гасіння пожеж;

– розчищення дорожньої мережі;

– створення початкових умов для переходу до другого етапу;

– проведення інших невідкладних робіт, які будуть передумовою для початку відбудовних робіт.

До переліку найнеобхідніших заходів щодо проведення другого етапу РІНР входять наступні:

– доставляння спеціальних формувань для проведення невідкладних робіт в місцях руйнування;

– складання розкладу проведення невідкладних робіт при наявності шкідливого чинника в оточуючому середовищі. При цьому слід визначити оптимальний термін робочих змін з урахуванням розвитку шкідливого чинника за часом;

– своєчасне перекриття потоків на пошкоджених після аварії мережах (вода, пара, сировина, електрична енергія тощо. Для локалізації наслідків аварії необхідно якнайшвидше перекрити ці мережі, щоб не виникли вторинні чинники ураження (вибух, пожежа, затоплення);

– визначення переліку будівель та споруд, обладнання, сировинних та енергетичних мереж, які уціліли під час аварії і будуть задіяні в процесі проведення відбудовних робіт.

Ці заходи та засоби для проведення першого та другого етапів РІНР і повинні стати основою для розробки планів з ліквідації аварійних ситуацій на об’єктах господарсько діяльності.

Література

1. Желібо Е.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Київ: Каравела, 2001. – 320 с.

2. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона: Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2000. – 336 с.

3. Оцінка радіаційної та хімічної обстановки в зоні аварії на об'єктах народного господарства та транспорті: Навчальний посібник з дисципліни "Безпека життєдіяльності" / Укладач: О.М. Кузніченко. – Харків: ХЕПУ, 2005. – 28 с.

4. Положення "Про єдину державну систему запобігання та реагування на НС техногенного та природного характеру", постанова КМУ № 1198 від 03.08.1998 р. – К.: 1998.

5. Про концепцію захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Указ Президента № 284/99. – К.: 1999.

б. Додаток до журналу "Надзвичайна ситуація ". – 2001. – № 2.

7. Кузніченко О.М. Спрощені технології – один із напрямків підвищення стійкості функціонування об’єктів господарської діяльності в надзвичайних ситуаціях // Наукові записки, ХЕПУ. – 2006. – № 1 (4).